

ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА MOODLE У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

THE PRACTICE OF USING THE MOODLE INFORMATION AND COMMUNICATION ENVIRONMENT IN THE TRAINING OF STUDENTS OF HIGHER EDUCATION IN THE CONDITIONS OF DISTANCE LEARNING

У дослідженні проаналізовано сучасний досвід практичного впровадження інформаційного середовища MOODLE у процесі підготовки здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання.

Мета статті полягає в аналізі е-засобів навчання у вищій та висвітленні практики застосування інформаційного середовища MOODLE у підготовці майбутніх судноводіїв. Результати пошуку дозволили визначити науковий контекст проблеми е-ресурсів та засвідчити його авторитетне теоретико-практичне підґрунтя у науковій площині. Проаналізовано рівень розробленості порушеної проблеми в науковій площині. З'ясовано стан застосування електронних засобів навчання у вищій школі в умовах дистанційного навчання та виокремлено ефективність ресурсу MOODLE в системі вищої освіти майбутніх судноводіїв. Репрезентовано досвід практичного застосування платформи MOODLE в процесі фахової підготовки майбутніх судноводіїв на прикладі опанування освітніх компонентів «Морська практика» та «Педагогіка та методологія вищої школи». Акцентовано увагу на освітньому потенціалі платформи MOODLE під час роботи над такими освітніми компонентами, як: «Морська практика» та «Педагогіка та методологія вищої школи». Проілюстровано інтерфейс ресурсу у веб-системі ХДМА та візуалізовано фрагменти навчального контенту та дидактичні засоби, що сприяють його ефективності. Окреслено форми освітньої діяльності на платформі MOODLE та навчальний ресурс, що наповнює їх. Наприклад: теоретичний матеріал, корисні покликання, тестовий матеріал для самоперевірки засвоєного матеріалу, практичні завдання, презентації та відео-лекції тощо.

Студіювання порушеної проблеми дозволило не тільки проаналізувати науковий контент е-ресурсів у системі вищої освіти, а й репрезентувати конкретний практичний досвід застосування найбільш ефективних із них в професійній підготовці судноводіїв. Такий практикоорієнтований підхід наукової розвідки видається корисним для усіх учасників освітнього процесу вищої школи в умовах дистанційного навчання.

Ключові слова: педагогіка вищої школи, морська практика, е-ресурси, практика застосування.

The study analyzed the current experience of the practical implementation of the MOODLE information environment in the process of training students of higher education in the conditions of distance learning.

The purpose of the article is to analyze e-learning tools in higher education and highlight the practice of using the MOODLE information environment in the training of future shipmasters.

The results of the search made it possible to determine the scientific context of the problem of e-resources and testify to its authoritative theoretical and practical basis in the scientific plane. The level of development of the raised problem in the scientific plane is analyzed. The state of application of electronic learning tools in higher education in the conditions of distance learning has been clarified and the effectiveness of the MOODLE resource in the system of higher education of future shipmasters has been highlighted. The experience of practical application of the MOODLE platform in the process of professional training of future shipmasters is represented by the example of mastering the educational components "Maritime practice" and "Pedagogy and methodology of higher education". Attention was focused on the educational potential of the MOODLE platform during work on such educational components as "Maritime practice" and "Pedagogy and methodology of higher education". The interface of the resource in the HDMA web system is illustrated, and fragments of educational content and didactic tools contributing to its effectiveness are visualized. The forms of educational activity on the MOODLE platform and the educational resource that fills them are outlined. For example: theoretical material, useful vocations, test material for self-checking of learned material, practical tasks, presentations, and video lectures, etc.

The study of the raised problem allowed not only to analyze the scientific content of e-resources in the higher education system, but also to represent the concrete practical experience of using the most effective of them in the professional training of ship drivers. Such a practical approach to scientific research seems to be useful for all participants in the educational process of a higher school in the conditions of distance learning.

Key words: higher school pedagogy, maritime practice, e-resources, application practice.

УДК 37.091.3

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/55.2.37>

Нагрибельна І.А.,

докт. пед. наук, професор,
професор кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін
та інноваційної педагогіки
Херсонської державної морської
академії

Нагрибельний Я.А.,

докт. пед. наук, доцент,
декан факультету судноводіння
Херсонської державної
морської академії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Організація освітнього процесу вишів у сучасних умовах передбачає застосування таких засобів навчальної діяльності, які б ефективно забезпечували використання дистанційних форм роботи для здобувача освіти, і опосередковане керівництво викладача її результатами. Активне використання

засобів електронної дидактики створює нові можливості для такої роботи: з'являються інноваційні методи опрацювання нового матеріалу; змінюється роль суб'єктів навчання; посилюється значення самоорганізації здобувача вищої освіти (ЗВО).

Актуальність порушеної проблеми зумовлена потребою наукового аналізу електронних ресурсів

та виокремлення таких, що є ефективними в системі вищої освіти в умовах дистанційного навчання та ситуацій, що пов'язані з форс-мажорними обставинами.

Окремої уваги заслуговує дослідження засобів електронного навчання, що є практично доцільними у фаховій підготовці фахівців морської галузі, зокрема судноводіїв. Особливості підготовки означеної категорії ЗВО не обмежується тими факторами, що вимагають нині дистанційного навчання: військовий стан, COVID-19 та його наслідки тощо. Відзначимо принагідно й той факт, що майбутні фахівці морської галузі з огляду на вибір індивідуальної траєкторії навчання, частково опановують освітню програму, перебуваючи в рейсі, а частково – в закладі освіти. Таким чином, застосування ефективних е-засобів навчання – є важливою передумовою успішного опанування майбутніми судноводіями освітньої програми. Власний досвід викладацької діяльності переконує в тому, що упровадження інформаційного середовища MOODLE у підготовці здобувачів вищої освіти в умовах дистанційного навчання є ефективним та потребує популяризації цього ресурсу. З огляду на означене вважаємо цікавим та методично корисним опис досвіду застосування ресурсу MOODLE у фаховій підготовці майбутніх судноводіїв.

Новизна дослідження полягає в аналізі ефективних електронних ресурсів для підготовки майбутніх фахівців морської галузі, зокрема платформи MOODLE та описі практики їх застосування в освітньому процесі в умовах дистанційного навчання.

Мету дослідження вбачаємо в аналізі е-засобів навчання у виші та висвітленні практики застосування інформаційного середовища MOODLE у підготовці майбутніх судноводіїв.

Логіка порушеної у статті проблеми мотивує до визначення таких завдань дослідження:

- проаналізувати науковий контекст проблеми е-ресурсів;
- дослідити стан застосування електронних засобів навчання у вищій школі в умовах дистанційного навчання;
- репрезентувати досвід практичного застосування платформи MOODLE в процесі фахової підготовки майбутніх судноводіїв на прикладі опанування таких освітніх компонент: «Морська практика»; «Педагогіка та методологія вищої школи».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Спираючись на авторитетні науково-практичні засади дослідження порушеної проблеми, відзначимо напрями наукового пошуку та дослідження значущі для нашої розвідки:

- теоретичні основи проблеми дослідження цифрових інструментів під час дистанційного навчання (Іванюк, 2020);
- розроблення цифрових засобів експериментальної ідентифікації штурманської уваги

в ергатичних системах морського транспорту (Нагрибельний, Носов, 2020);

- потенціал LMS MOODLE в освітньому процесі сучасного вишу (Нагрибельна та ін., 2020);
- навчання української мови майбутніх фахівців морської галузі засобами цифровізації (Нагрибельна, 2021);
- роль цифровізації як інструменту розвитку критичного мислення в умовах дистанційного навчання (Milthorpe, Clarke, 2021).

Виклад основного матеріалу. Студіювання проблем дистанційного навчання та застосування е-ресурсів у підготовці ЗВО різних рівнів дозволяють констатувати про збільшення кількості тих факторів, що впливають на організацію освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Із-поміж інших виділимо значущі:

- академічна мобільність ЗВО;
- індивідуальна освітня траєкторія;
- специфіка професійної діяльності та умови навчання;
- воєнний стан та форс-мажорні обставини (відсутність інтернет-мережі або нестабільний сигнал зв'язку, постійні перебої із забезпеченням електроенергією тощо).

Означені фактори підкреслюють тенденцію до вибору таких електронних ресурсів, які не просто забезпечать цифровізацію освітнього процесу, а й будуть ефективними в сучасних умовах.

Усвідомлюючи таку тенденцію, вважаємо за доцільне репрезентувати практику впровадження ефективних е-ресурсів у процесі підготовки майбутніх судноводіїв. Окремої уваги, на наш погляд, заслуговує й сучасний глосарій базових дефініцій порушеної проблеми, тому зупинимось на них задля уникнення різнотлумачень у процесі дослідження.

У своєму дослідженні ми спираємося на таке тлумачення ключової категорії: «цифрові інструменти – це... педагогічні програмні та електронні засоби, онлайн сервіси різні за цільовим дидактичним призначенням і рівнем складності використання, які застосовуються для організації навчального процесу» [2, с. 4].

Досліджуючи освітній потенціал електронних ресурсів, орієнтуємося на представлений у науковій площині аналіз функціональних можливостей популярних цифрових інструментів. Нам імponує така наукова позиція: «У практиці застосування елементів цифровізації в освіті використовуються ресурси, що мають різний навчальний потенціал, функційне призначення та передбачають диференціацію у підготовці користувача. Саме тому для осіб, які не мають відповідної кваліфікації, а є фахівцями в інших галузях освіти виникають труднощі щодо застосування та практичного впровадження конкретних ресурсів» [3, с. 153].

Студювання проблеми цифровізації освітнього процесу дозволяє констатувати, що нині у вищій школі є велика площа для вибору електронних засобів навчання: Webex, GoogleMeet, Zoom, Skype, LearningApps, Classtime, Canva, Genially, Storyboardthat.

Окремої уваги, на нашу думку, заслуговує платформа інформаційного середовища MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment). Студювання порушеної проблеми, власний досвід наукової та викладацької діяльності дозволяє репрезентувати специфіку використання цієї платформи під час фахової підготовки майбутніх судноводіїв. Акцентуємо увагу на ролі інформаційного середовища MOODLE під час дистанційного опанування здобувачами вищої освіти курсів «Морська практика»; «Педагогіка та методологія вищої школи».

Методологічною основою порушеної наукової проблеми визначено Міжнародну конвенцію про підготовку і дипломування моряків та несення вахти з урахуванням Манільських поправок 2010 р.; студії про організацію дистанційного навчання; закони України «Про вищу освіту», «Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті», Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти.

У дослідженні приділяємо увагу освітньому потенціалу платформи MOODLE, тому проілюструємо її якісні характеристики в науковій площині. Нам імпонує такий аналіз: «...привабливість виявляється не тільки в інтуїтивно зрозумілій системі (навіть не для спеціалістів) інструментів для впровадження комп'ютерного навчання та в докладних інструкціях щодо їх застосування, а й у пристосованості до сучасних освітніх потреб.

Так, можливості інформаційного середовища MOODLE дозволяють ефективно організувати взаємодію викладача й студента в умовах дистанційного навчання за допомогою форуму, чату, розвинутої системи коментування й оцінювання теоретичних та практичних завдань, а інструменти автоматичної перевірки суттєво економлять час викладача та звільняють від рутинної роботи. Відкритість його форми дає можливість додавати нові модулі й блоки, а також постійно удосконалювати навчальний матеріал» [5, с. 169].

Означені можливості ресурсу в повному обсязі використовуємо під час професійної підготовки судноводіїв у Херсонській державній морській академії. Прикметно, що середовище MOODLE може бути активно використане в процесі роботи над різними освітніми компонентами. Репрезентуємо способи його застосування у веб-системі Херсонської державної морської академії (LMS MOODLE KSMA) на прикладі вивчення курсів «Морська практика»; «Педагогіка та методологія вищої школи».

Засобом платформи MOODLE викладач може надати можливість здобувачам опрацьовувати теоретичний матеріал курсу, виконувати практичні завдання, самоперевірку за допомогою тестування тощо. На рис. 1 візуалізовано навчальні компоненти до курсу «Педагогіка та методологія вищої школи». Серед основних параметрів такі: можливість оновлювати, наповнювати контент презентаціями, корисними покликаннями тощо (функція «Редагувати»). Комунікацію на платформі можна реалізувати за допомогою чату, форуму, особистих повідомлень викладачу тощо. Комунікація на ресурсі – поліфункціональна, що дає можливість викладачу та здобувачу вищої освіти бути на зв'язку.

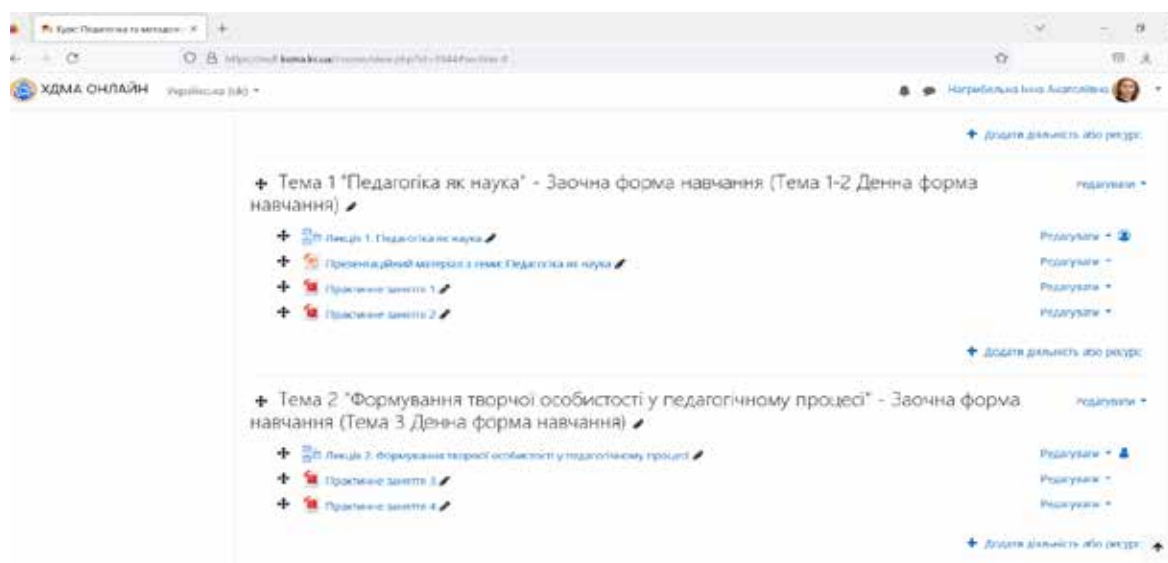

Рис. 1. Візуалізація навчальних компонентів до ОК «Педагогіка та методологія вищої школи» для здобувачів рівня вищої освіти «Магістр»

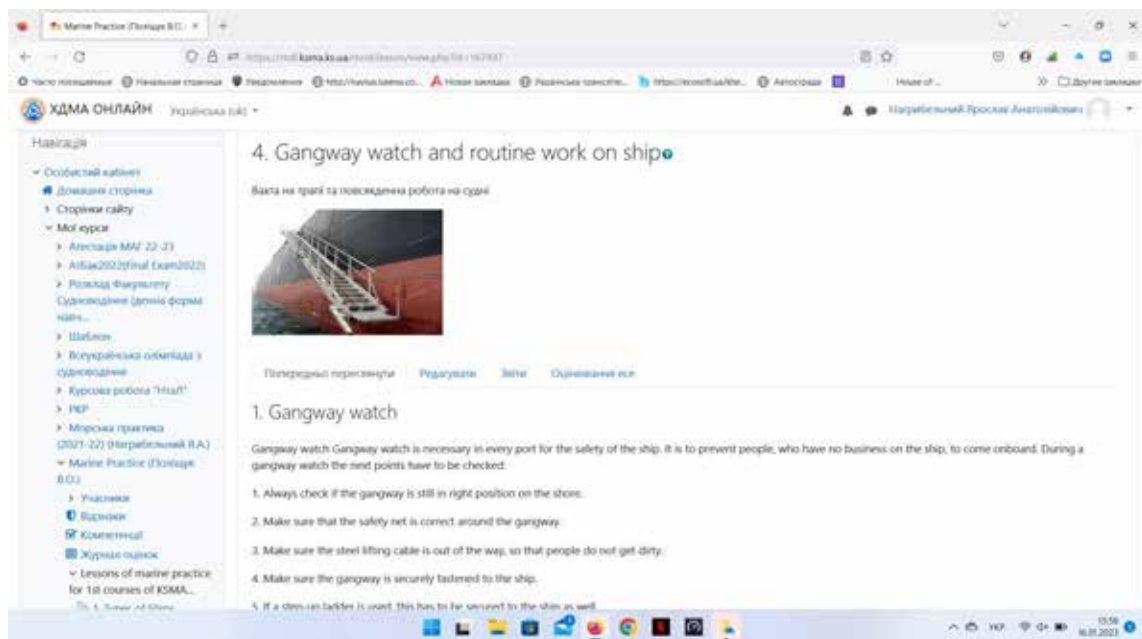

Рис. 2. Візуалізація презентаційного матеріалу з ОК «Морська практика» на LMS MOODLE KSMA

Відзначимо, що ця освітня компонента реалізується з урахуванням науково-дослідницької складової та потенційної можливості магістрантів подальшої власної викладацької діяльності. З огляду на означене є потреба в розміщенні на ресурсі різноманітних ілюстративних матеріалів, які унаочнюють виучувану тему. Прикметно, що не зважаючи на їх «вагу», на ресурсі MOODLE є технічні можливості для завантаження великої кількості дидактичного матеріалу. Як бачимо за допомогою MOODLE можна реалізовувати різні форми роботи: групову, індивідуальну, самостійну. Прикметно, що можливості для самоперевірки на платформі також передбачені й здійснюються засобом діагностувального тестування.

У курсі «Морська практика» засобом середовища MOODLE може бути представлено навчальний матеріал у відеоформаті. Такий підхід не тільки сприяє більш ефективному засвоєнню здобувачами вищої освіти виучуваної проблеми, а й якісно унаочнює проблему дослідження, що унаочнено на рис. 2.

LMS MOODLE-це сучасний засіб навчання, який має потужні можливості для реалізації освітніх завдань у фаховій підготовці майбутніх судноводіїв. Його освітній потенціал може бути реалізовано повною мірою за умови цифрової грамотності усіх учасників навчального процесу; стабільного інтернет-забезпечення та наявності факторів індивідуальної детермінанти я-само (самомотивація, самоорганізація, самоосвіта тощо).

Висновки. У статті проаналізовано науковий контекст проблеми е-ресурсів та засвідчено його авторитетне теоретико-практичне підґрунтя у науковій площині. Визначено, що суттєво

збільшилася кількість факторів, що впливають на організацію освітнього процесу в умовах дистанційного навчання. Репрезентовано досвід практичного застосування платформи MOODLE в процесі фахової підготовки майбутніх судноводіїв. Висвітлений у статті матеріал не висчерпує усіх аспектів порушеної проблеми. Перспективу подальшого дослідження порушеної проблеми вбачаємо в аналізі параметрів організації контролю сформованих у здобувачів вищої освіти компетентностей на платформі MOODLE.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Blended English: Technology-enhanced teaching and learning in English literary studies / N. Milthorpe, R. Clarke, L. Fletcher, R. Moore, H. Stark та ін. Arts and Humanities in Higher Education. 2018. No 17. С. 345–365.
2. Лотоцька А., Пасічник О. Організація дистанційного навчання в школі. Методичні рекомендації. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/06/GRYF_Metodychni_rekomendatsii-_dystantsiy-na_osvita_razvoroty.pdf
3. Нагрибельна І.А. Навчання української мови майбутніх фахівців морської галузі засобами цифровізації. Збірник наукових праць: «Педагогічні науки», 2021. Вип.94, С.151-157.
4. Y. Nahrybelnyi, P. Nosov. Development of means for experimental identification of navigator attention in ergatic systems of maritime transport. URL: <http://ekhsuir.kspu.edu/handle/123456789/10472?show=full>
5. Нагрибельна, І. А., Сугейко, Л. Г., Мельничук, Ю. Ю. (2020). Упровадження дистанційного курсу з методики навчання української мови на основі системи MOODLE. *Інформаційні технології і засоби навчання*, 77(3), С.162-174. <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.2759>